

2020-12-10

Diarienummer: Ä 2020-2928

Infrastrukturdepartementet

Remissvar av huvudbetänkandet Innovation genom information (SOU 2020:55)

Dnr I2020/02346

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas.

Tillväxtverket svarar på denna remiss i egenskap av producent av information samt som företagsfrämjande myndighet.

Sammanfattning

Tillväxtverket anser att utredningen har gjort en rimlig bedömning av hur öppna data-direktivet ska tolkas och tillämpas i svensk rätt. Tillväxtverket ser det som positivt att utredningen lyfter aspekter såsom myndigheters olika förutsättningar, krav på informationssäkerhet och skydd av personuppgifter, men anser samtidigt att utredningen borde ha lämnat tydligare förslag i frågorna.

Vissa förtydliganden skulle kunna göras för att undvika att olika tolkningar görs av de aktörer som ska tillämpa lag om öppna data och vidareutnyttjande av information från myndigheter och offentliga företag. En tydligare beskrivning av hur lagen ska tolkas med hänsyn till andra relaterade lagstiftningar efterfrågas. Tillväxtverket vill även trycka på att Myndigheten för Digital förvaltning (DIGG) ska tillskrivas en formell roll för att underlätta för både mottagare och utlämnare av information. Tillväxtverket bedömer att det skulle leda till en mer tydlig och rättssäker tillämpning av lagstiftningen.

Generella synpunkter

Små och medelstora företag

Det är generellt svårt att veta vilka möjligheter denna lagstiftning ger, särskilt för små- och mikroföretag som har mindre resurser. Utifrån företagets perspektiv är det positivt att forskningsdata tillgängliggörs samt att avgifter och trösklar för hur och när data kan begäras ut sänks.

Ansvar för det fortsatta arbetet

Tillväxtverket instämmer i utredningens förslag att DIGG bemyndigas att meddela de föreskrifter som krävs för en samordnad och effektiv tillämpning av den föreslagna lagstiftningen. Genomförandet kommer att kräva betydande arbetsinsatser av DIGG och andra aktörer. Tillväxtverket vill därför även betona vikten av att det tillförs resurser i den omfattning som krävs.

Koppling till Tryckfrihetsförordningen

Det är i vissa avseende svårt att utläsa förhållandet mellan förslaget till lag om öppna data och tryckfrihetsförordningen av lagtexten, vilket skulle kunna leda till tillämpningssvårigheter. Många klargöranden görs dock i utredningen.

Synpunkter uppdelat per avsnitt

Avsnitt 8.4 Begäran om vidareutnyttjande

Det framgår tydligt av utredningen att en begäran om vidareutnyttjande av information inte ger någon självständig rätt att få tillgång till information och att gränserna för vad som kan göras tillgängligt regleras exklusivt i annan ordning. Användning av begreppet "begäran" skulle dock kunna riskera att sammanblandas med en begäran att ta del av allmän handling enligt den terminologi som används i tryckfrihetsförordningen (jfr. den diskussion som förs i avsnitt 8.2.7 om användning av begreppet "handling"). Det hade varit intressant med en redogörelse om bakgrunden till användningen av ordet "begäran" i utredningen.

Kapitel 11 Tillgängliggörande på eget initiativ och krav på visst format

De bestämmelser som föreslås i detta kapitel kan, enligt vår bedömning, inte antas leda till någon beaktansvärd ökad arbetsbörda för myndigheterna vad gäller det faktiska tillhandahållandet. Detta med hänsyn till att det dels är fråga om att göra information tillgänglig i redan befintligt format, dels då de särskilda formatkrav som föreslås i avsnitt 11.4.4 är begränsade på så sätt att de endast ska tillämpas om det är möjligt och lämpligt.

Avsnitt 12.3.2 Krav på att handlägga en begäran inom viss tid

Det framgår av avsnitt 12.3.2 att en begäran om vidareutnyttjande av information ska hanteras skyndsamt och att samma tidsfrist ska gälla som vid utlämnanden enligt 2 kap. 16 § tryckfrihetsförordningen. Prövningen av en begäran om vidareutnyttjande av information ska enligt utredningen ske inom den tidsfrist som gäller för tillgång till handlingar enligt tryckfrihetsförordningen. Det hade här varit intressant med en diskussion kring en uttrycklig hänvisning till skyndsamhetskravet i tryckfrihetsförordningen i förslaget till lag om öppna data. Det skulle nu kunna uppstå en otydlighet beträffande förhållandet mellan tidsfristen i lagen om öppna data och tryckfrihetsförordningen, inte minst då lagstiftningarna i andra avseenden ska vara tydligt skilda från varandra.

Kapitel 17 Skydd för information

Tillväxtverket anser att det är positivt att utredningen behandlar flera av de säkerhets- och sekretessfrågor som har lyfts vad avser öppna data. Om mängden öppna data blir större i framtiden kan det antas att även säkerhetsriskerna kan öka. Det allmänna säkerhetsläget har också de senaste decennierna blivit alltmer komplicerat, vilket speglas i flera nya författningar och initiativ på både EU-nivå och nationell nivå.

Det kan vara svårt för enskilda myndigheter som överväger att tillgängliggöra öppna data att ha den överblick och kunskap som krävs för att analysera konsekvenserna, exempelvis av aggregering och nya kombinationer av data. Det finns i dag inte heller någon myndighet med ansvar att ge utvecklat stöd för sådana analyser. Utredningen ger inte några särskilda svar eller förslag på hur sådana risker bör hanteras, utan gör i stort sett bedömningen att nuvarande regler och ansvar är tillräckliga.

Om det kvarstår oklarheter kring sådana säkerhetsfrågor kan det uppstå nya hot för att

data tillgängliggörs utan tillräcklig analys. Samtidigt kan andra myndigheter i stället avstå från att tillgängliggöra öppna data på grund av osäkerheterna, med missade nyttoeffekter som resultat. Inget av dessa alternativ är önskvärt. En större tydlighet kring säkerhetsfrågorna skulle därför ha behövts i utredningen. En fördel hade också varit om utredningen kunnat redovisa hur andra länder agerat när det gäller säkerhetsaspekter, eftersom det handlar om ett EU-direktiv.

Avsnitt 17.6.1 Formatkrav i förhållande till skydd av personuppgifter och avsnitt 17.6.3

Tillgängliggörande på eget initiativ i förhållande till skydd av personuppgifter och säkerhet

Utredningen föreslår i avsnitt 17.6.1 att kraven på format i lagen om öppna data inte ska tillämpas om det är olämpligt med hänsyn till skyddet av personuppgifter eller om det i annan författning anges att information inte får tillhandahållas i visst format. Det föreslås vidare i avsnitt 17.6.3 att information inte ska få göras tillgänglig av myndigheterna på eget initiativ om det skulle vara olämpligt med hänsyn till skyddet av personuppgifter eller kritisk infrastruktur eller med hänsyn till Sveriges säkerhet eller informationssäkerhet i övrigt. Det framgår dock inte tydligt hur de föreslagna lämplighetsbedömningarna ska göras av myndigheterna i förhållande till de risker som finns för den personliga integriteten eller i förhållande till dataskyddsförordningen. Detta skulle kunna leda till svårigheter vid tillämpningen av lämplighetskraven. Vad gäller tillgängliggörande som sker på eget initiativ av myndigheterna kan en osäkerhet avseende hur lämplighetsbedömningen ska göras i förlängningen leda till ett minskat tillgängliggörande av information.

Beslut i detta ärende har fattats av stf avdelningschef Anna Johansson.

Johanna Zola har varit föredragande. I handläggningen har också Angela Yong, Gunnar Wennerholm, Gunilla Andersson, Åsa Adamsson, Moa Stenberg och Magnus Lundsten deltagit.

Anna Johansson

Johanna Zola